

Для ефективного функціонування підприємств необхідним є підвищення рівня їх фінансової безпеки. Неналежна увага до процесу управління фінансовою безпекою на підприємствах призводить до виникнення кризових явищ, ускладнює процес виходу з них та стримує процес економічного зростання підприємств. Крім того, в умовах низького рівня фінансової безпеки погіршується фінансова стійкість, конкурентоспроможність та фінансова незалежність господарюючих суб'єктів. Відтак, запорукою прогресивного розвитку підприємств та головною передумовою їх стабільної діяльності є розробка ефективної системи оцінки рівня фінансової безпеки підприємств, дослідження основних ризиків, загроз та небезпек, що можуть вплинути на стан його фінансової безпеки, а також формування стратегії управління фінансовою безпекою господарюючого суб'єкта.

Перелік використаних джерел

1. Малик О. В. Формування механізму управління фінансової безпеки підприємства: дис... кандидата екон. наук: 08.00.04 / Ольга Володимирівна Малик. Хмельницький, 2015. 263 с.

Назарій Голота

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ ДЕТИНІЗАЦІЇ

Тіньова економіка існує досить довгий час та є поширеною в економічних реаліях ХХІ століття. Це явище притаманне усім країнам, незалежно від рівня їх економічного розвитку, проте розмір її точно визначити неможливо.

Тінізація національної економіки є одним із найважливіших проблемних аспектів сучасного розвитку будь-якої країни. За роки незалежності України обсяги тіньової економіки в нашій країні постійно зростали і досягли таких масштабів, що відчувається її негативний вплив на всі сфери життя українського суспільства та ставить під загрозу всю легальну економіку держави. Поняття «тіньова економіка» є об'єктом наукового дослідження не лише економістів, а й юристів, психологів, соціологів, проте, все-таки, стовідсотково ефективного способу боротьби з тінізацією економіки

так і не знайдено. Провідні економісти сходяться лише на одній думці, що тіньова економіка – явище складне і системне, яке пронизує всю економічну систему та складає відчутну частину всієї економічної діяльності. Так, в межах міждисциплінарного підходу З. С. Варналій дав таке визначення тіньової економіки: «це складне соціально-економічне явище, що представлене сукупністю неконтрольованих і нерегульованих як протиправних, так і законних, але аморальних, економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності з метою отримання доходів за рахунок їх приховування і ухилення від сплати податків» [2, с. 48].

Оскільки розміри тіньової економіки продовжують неухильно зростати і, відповідно, зростає її вплив, то постає необхідність чіткого розкриття сутності цього поняття та виокремлення і систематизації напрямів детінізації економічних та соціальних процесів.

Як відзначають О. В. Булатова, О. І. Карпенко, Е. В. Федоров, значний і достатньо сформований тіньовий сектор економіка України отримала у «спадщину» від радянської моделі господарювання, наявність якого вже визначала можливості диференціації доходів у суспільстві. Відсутність відповідних наукових досліджень, спрямованих на вивчення механізмів тінізації економіки, корупції, криміналізації суспільства в умовах роздержавлення та приватизації, формування нової моделі господарювання, а відтак, і відсутність науково-обґрунтованих розробок щодо детінізації економіки сприяли стрімкому поширенню та поглибленню цих негативних явищ, рівень яких значно перевищує критичний пороговий рівень [1, с. 126].

У свою чергу, детінізація економіки – сукупність макро- і мікрорівневих економічних, організаційно-управлінських, технічних, технологічних та правових державних заходів щодо створення економічних передумов зацікавленого-ініціативного повернення взаємовідносин між учасниками фінансово-господарського обороту речей, прав, дій з тіньового, тобто з різних причин невраховуваного державою, економічного обороту, а також побудови організаційно-правової інфраструктури превентивного впливу на усунення причин та умов, що сприяють відтворенню джерел тіньової економіки [3, с. 536].

Знижувати рівень тінізації економіки України потрібно у фарватері трьох основних причин її поширення, а саме через:

- 1) удосконалення системи державного регулювання;
- 2) покращення інституційно-правового середовища;
- 3) підвищення моральності в трикутнику «влада – бізнес – громадянське суспільство».

У системі державного регулювання економіки основним засобом боротьби з її тінізацією слід визнати законодавче підвищення частки оплати праці у випуску продукції. Це автоматично підвищить її частку у ВВП (до рівня економічно розвинутих країн), а отже, зменшить частку в «тіні». Звичайно, це потрібно здійснювати одночасно зі зниженням податкового навантаження та перерозподілом соціальної відповідальності між державою та бізнесом [4, с. 104].

Отже, можна узагальнити, що тіньова економіка проникла у всі сфери діяльності господарюючих суб'єктів. Від правильного розуміння сутності тіньової економіки, визначення причин її виникнення та закономірностей розвитку залежить можливість виділення напрямів боротьби з нею та легалізації тіньового сектора в національній економіці. Як правило, розвитку тіньової економіки сприяє корупція, недосконалість законодавчого поля, високі ставки оподаткування, низький рівень оплати праці тощо, що є досить характерним саме для країн колишнього соцтабору. Серед пріоритетів детінізації економіки є розробка комплексу заходів щодо удосконалення системи державного регулювання, покращення інституційно-правового середовища, підвищення рівня відповідальності бізнесу.

Перелік використаних джерел

1. Булатова О. В., Карпенко О. І., Федоров Е. В. Оцінка процесів тінізації української економіки та економічна безпека країни. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Економіка*. 2018. Вип. 16. С. 125-134.
2. Варналій З. С. Теоретичні засади детінізації економіки України. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2014. № 1. С. 46–53.
3. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. Київ: Знання, 2009. 647 с.
4. Захарченко В. І. Теоретико-методичні підходи до аналізу процесів тінізації української економіки. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2019. Вип. 53. С. 97-107.